

Prima instanță: Judecătoria Ialoveni (jud: A. Sandu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: N. Vascan, V. Negru, Iu. Cotruță)

DECIZIE

09 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecătorii

Tatiana Vieru
Valentina Clevadî
Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de către administratorul SRL „Ralevelas” – Baltag Alexandru împotriva deciziei din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Ralevelas” împotriva ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” cu privire la încasarea restanței la chirie, a dobânzii de întârziere, a prejudiciului cauzat și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La data de 24.07.2012, SRL „Ralevelas” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată, cu ulterioare concretizări, împotriva ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” cu privire la încasarea restanței la chirie, a dobânzii de întârziere, a prejudiciului cauzat și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la data de 28.02.2007, între SRL „Ralevelas”, în calitate de locator, și ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici”, în calitate de locatar, a fost încheiat contractul de locațiune nr. 39-s/2007. Obiectul contractului constituia transmiterea în folosință temporară pe un termen de 10 ani a încăperii nelocuibile amplasate în mun. Chișinău, str. Bănulescu Bodoni, 45, cu scopul de a fi folosită ca magazin de firmă „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici”. Neînțelegerile între părți au apărut în urma disputei privind plata taxei pe valoare adăugată (în continuare TVA) suplimentare la plata chiriei, care modifica mărimea chiriei datorate de către ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” cu 20% pentru fiecare lună facturată.

Menționează reclamantul că, la data de 01.08.2008, SRL „Ralevelas” a fost înregistrat la Serviciul Fiscal de Stat ca subiect al impunerii TVA și implicit era obligat să factureze serviciile pentru chiria spațiului nelocativ cu 20 %. La data de 01.09.2009, SRL „Ralevelas” a eliberat factura fiscală nr. SW1795722, prin care a facturat plățile pentru perioada 16.06.2008 - 31.10.2008 în sumă de 219186 lei, inclusiv suma de 36531 lei cu titlu de TVA. ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” a acceptat spre plată factura respectivă, fără a avea careva obiecții la sumele indicate.

Afirmă reclamantul că, la data de 15.12.2011, Curtea de Apel Economică a adoptat decizia nr. 2ae-288/2011, prin care a modificat hotărârea Judecătorei Economice din 23.02.2011 în partea admiterii integrale a acțiunii înaintate de SRL „Ralevelas” prin micșorarea sumei datoriei încasate din contul ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” de la 1051350 lei până la 118021 lei, dobânda de întârziere de la 291224 lei până la 12941 lei.

Remarcă reclamantul că, la data de 18.05.2012, a expediat în adresa ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” răspunsul la scrisoarea nr. 147 din 25.04.2012, prin care a informat și precizat că în contractul de locațiune 39-s/2007 din 28.02.2007 este specificat că plata chiriei lunare nu include TVA. În cazul în care SRL „Ralevelas” nu este plătitor de TVA, întocmește facturi de expediție unde s-a specificat doar suma de 1284 dolari SUA. Iar, odată ce SRL „Ralevelas” devine plătitor de TVA, atunci expediază facturi fiscale către ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” și plata lunară pentru chirie se majorează cu 20%, pe care primul o plătește la stat, iar cel din urmă o folosește la compensarea datoriilor TVA față de stat și nu reprezintă o supraplată conform contractului menționat.

Declară reclamantul că, la data de 29.05.2012, ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” a expediat în adresa SRL „Ralevelas” o scrisoare prin care își exprimă dezacordul la cele menționate supra și a restituit facturile fiscale cu nr. SW 1795725 din 01.02.2012, nr. SW 1795726 din 29.02.2012, nr. SW 1795727 din 31.03.2012 pentru rectificări, refuzând plata TVA în mărime de 20% și propunând micșorarea plății chiriei de la suma de 1284 dolari SUA până la suma de 1070 dolari SUA, fapt ce se atestă prin scrisoarea din 26.06.2012. Până în prezent, pârâtul ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” continuă să achite plățile de chirie conform propriilor calcule, fără a achita TVA, acumulând o datorie în mărime de 178374 lei, precum și o dobândă de întârziere în mărime de 172487 lei, care sunt calculate la obligațiile pecuniare pe perioada întârzierii în mărime de 20 % din plata lunară de chirie, precum și procentul ratelor de inflație anuale în baza indicilor statistici.

Solicită reclamantul încasarea de la ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” în beneficiul său restanța la chirie în sumă de 7372,07 dolari SUA pentru plata locațiunii calculată până la data de 31.03.2013; a dobânzii de întârziere în mărime de 37045,65 lei pentru neachitarea la scadență a chiriei calculate în baza deciziei Curții de Apel Economice nr. 2ae-788/2011; a dobânzii de întârziere în mărime de 5412,11 dolari SUA pentru neachitarea la scadență a chiriei calculate pentru perioada 26.03.2010 - 01.11.2012; a sumei de 23604 lei reprezentând TVA la plata pentru chirie în sumă de 118021 lei; a sumei de 9286,22 dolari SUA reprezentând TVA la plata pentru chirie calculată de la data de 26.03.2010 până la 31.03.2013; a sumei de 18765,34 lei și a sumei de 3431,84 dolari SUA, reprezentând prejudiciul cauzat datorită fluctuațiilor ratei inflației, iar în total suma de 25502,24 dolari SUA și suma de 79414,99 lei; încasarea de la ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” în beneficiul SRL „Ralevelas” a taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 9000 lei.

Prin hotărârea din 22 aprilie 2013 a judecătorei Ialoveni s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Ralevelas” și s-a

încasat de la SRL „Ralevelas” taxa de stat în beneficiul statului în sumă de 831,72 lei.

Prin decizia din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul depus de SRL „Ralevelas” și s-a menținut hotărârea primei instanțe.

La data de 11 august 2016 administratorul SRL „Ralevelas” – Baltag Alexandru a declarat recurs împotriva deciziei din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea hotărârilor instanțelor judecătorești cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că, instanța de apel a interpretat eronat și incomplet norma legală cu privire la achitarea TVA și anume în partea în care se stabilește că întreprinderea prestatoare de servicii de locațiune, consumatorul final achită TVA către prestator, care ulterior îl transferă statului. Deci, în contractul de locațiune este indicată plata pentru chirie fără TVA, drept urmare exprimându-și acordul de a face uz de serviciile prestate și a continua să le achite, intimatul care activează pe teritoriul Republicii Moldova și în conformitate cu legile statului este obligat să achite TVA în condițiile impuse de către legiuitor și nu după bunul său plac. Or, refuzul intimatului de a achita TVA recurentului contravine normelor imperative ale Codului fiscal.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 27 aprilie 2016 și expediată participanților la proces în baza scrisorii de însoțire datate cu 10 iunie 2016 (vol. II, f.d. 224). Recursul declarat la data de 11 august 2016 se consideră a fi declarat în termen, deoarece la materialele pricinii lipsește confirmarea recepționării de către recurent a deciziei contestate.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa parțial decizia instanței de apel cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța după de judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Conform art. 373 alin. (5) CPC, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că concluzia instanței de judecată este prematură deoarece a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural care ar putea duce la soluționarea eronată a pricinii.

La caz, instanța de recurs reține că în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Analizând conținutul deciziei contestate, în raport cu prevederile legale menționate, Colegiul conchide că instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra pretențiilor înaintate de către recurentul-reclamant SRL „Ralevelas”, ne fiind examinate toate cerințele înaintate.

Din materialele cauzei rezultă că SRL „Ralevelas” înaintând acțiune în instanța de judecată a solicitat încasarea de la ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” în beneficiul său restanța la chirie în sumă de 7372,07 dolari SUA pentru plata locațiunii calculată până la data de 31.03.2013; a dobânzii de întârziere în mărime de 37045,65 lei pentru neachitarea la scadență a chiriei calculate în baza deciziei Curții de Apel Economice nr. 2ae-788/2011; a dobânzii de întârziere în mărime de 5412,11 dolari SUA pentru neachitarea la scadență a chiriei calculate pentru perioada 26.03.2010 - 01.11.2012; a sumei de 23604 lei reprezentând TVA la plata pentru chirie în sumă de 118021 lei; a sumei de 9286,22 dolari SUA reprezentând TVA la plata pentru chirie calculată de la data de 26.03.2010 până la 31.03.2013; a sumei de 18765,34 lei și a sumei de 3431,84 dolari SUA reprezentând prejudiciul cauzat datorită fluctuațiilor ratei inflației, iar în total suma de 25502,24 dolari SUA și suma de 79414,99 lei; încasarea de la ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate ”Mileștii-Mici” în beneficiul SRL „Ralevelas” a taxei de stat și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 9000 lei.

În cadrul judecării pricinii în odine de apel, la data de 22 ianuarie 2016, SRL „Ralevelas” și-a concretizat cerințele din acțiune solicitând încasarea de la ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” în beneficiul său restanța la chirie în sumă de 19482,47 dolari SUA pentru plata locațiunii calculată pentru perioada 26.03.2010 - 18.01.2016; a dobânzii de întârziere în mărime de 204841,05 lei pentru neachitarea la scadență a chiriei calculate pentru perioada 26.04.2010 - 18.01.2016; a dobânzii de întârziere în mărime de 39698,20 lei pentru neachitarea la scadență a chiriei calculate pentru perioada 26.04.2010 - 14.12.2011; a sumei de 4953,15 dolari SUA reprezentând TVA la plata pentru chirie pentru perioada 26.03.2010 - 18.01.2016, precum și a cheltuielilor de judecată în sumă de 45520 lei. (vol. II, f.d. 92-93)

Astfel, se constată că pe lângă cerințele înaintate inițial, SRL „Ralevelas” a înaintat în instanța de apel cerere de majorare a cuantumului sumelor menționate *supra* care urmează a fi încasate din contul ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate ”Mileștii-Mici”.

Curtea de Apel Chișinău, judecând apelul, a respins cererea de majorare a pretențiilor înaintată de SRL „Ralevelas” menționând că nu se poate expune asupra pretențiilor înaintate față de ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate ”Mileștii-Mici”, deoarece sunt diferite de cele înaintate în instanța de fond și care nu au fost examinate de către aceasta în cadrul procesului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră concluzia instanței de apel eronată.

În acest sens, Colegiul remarcă că în contextul prevederilor art. 372 alin. (3) CPC, în instanța de apel nu poate fi modificat temeiul sau obiectul acțiunii și nici nu pot fi înaintate noi pretenții, rezultând din art. 60 CPC. Dar totodată, se pot cere însă dobânzi, rate, venituri ajunse la termen și orice alte despăgubiri apărute după emiterea hotărârii în primă instanță, se poate solicita o compensație legală.

La caz, s-a stabilit că, apelantul (reclamantul) și-a mărit cuantumul pretențiilor sale, dar această majorare s-a datorat faptului că, au devenit scadente plățile lunare datorate de către pârât pentru locațiunea imobilului, s-a mărit perioada pentru care se solicită încasarea dobânzii de întârziere prelungindu-se până la data examinării cauzei în instanța de apel.

În speță reclamantul nu a modificat temeiul sau obiectul acțiunii și respectiv, concluzia instanței de apel precum că nu se poate expune asupra pretențiilor înaintate de către SRL „Ralevelas” împotriva ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate ”Mileștii-Mici”, este pripită, deoarece examinarea pricinii în ordine de apel presupune o continuare a judecării fondului.

Astfel, reclamantul este în drept de a-și concretiza cerințele prin majorarea sau micșorarea cuantumului, dar nicidecum modificarea temeiului sau a obiectului acțiunii.

Ori, acest aspect a fost ignorat de către instanța ierarhic inferioară și urmează a fi luat în considerare la rejudecarea pricinii.

Prin urmare, o asemenea abordare ar duce la încălcarea drepturilor și obligațiilor reclamantului, îngrădindu-i dreptul de acces la instanță SRL „Ralevelas”, în condițiile când examinarea cerinței de majorare a cuantumului pretențiilor, la caz pecuniare, poate avea loc și la etapa examinării cereri de apel.

De asemenea, un alt aspect ce urmează a fi verificat la rejudecarea pricinii, ține și de achitarea TVA.

În acest sens, Colegiul menționează că instanța de apel a interpretat eronat și incomplet norma legală cu privire la achitarea TVA în partea în care consumatorul final achită TVA către prestator, iar ultimul îl transferă statului.

În această ordine de idei, Colegiul reține că intimatul ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate ”Mileștii-Mici” exprimându-și acordul de a face uz de serviciile prestate și a continua să le achite, este obligat să achite TVA conform prevederilor legale și nu după bunul său plac. Or, lipsa prevederilor contractuale în acest sens, nu poate servi ca temei de refuz în achitarea TVA, în condițiile când aceasta constituie o condiție imperativă a legislației în vigoare fiscale.

În contextul dat, Colegiul reiterează prevederile art. 94 Cod fiscal, conform cărora subiecții impozabili sunt: a) persoanele juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, nerezidenții care desfășoară activitate de întreprinzător în Republica Moldova prin intermediul reprezentanței permanente conform art.5, pct.15), care sunt înregistrați sau trebuie să fie înregistrați în calitate de plătitori de TVA.; b) persoanele juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, nerezidenții care desfășoară activitate de întreprinzător în Republica Moldova prin intermediul reprezentanței permanente conform art.5 pct.15), care importă mărfuri, cu excepția persoanelor fizice care importă mărfuri de uz sau consum personal a căror valoare nu depășește limita stabilită de legislația în vigoare; c) persoanele juridice și fizice, cu excepția organizațiilor social-politice, nerezidenții care desfășoară activitate de întreprinzător în Republica Moldova prin intermediul reprezentanței permanente conform art.5 pct.15), care importă servicii, indiferent de faptul dacă sunt sau nu sunt înregistrați în calitate de plătitori de TVA.

Iar, conform art. 101 alin. (1), (2) Cod fiscal, subiecții impozabili stipulați la art.94 lit. a) sunt obligați să declare, conform art.115, și să achite la buget pentru fiecare perioadă fiscală, stabilită conform art.114, suma TVA, care se determină ca

diferență dintre sumele TVA achitate sau ce urmează a fi achitate de către cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate lor și sumele TVA achitate sau ce urmează a fi achitate furnizorilor la momentul procurării valorilor materiale, serviciilor (inclusiv TVA la valorile materiale importate) folosite pentru desfășurarea activității de întreprinzător în perioada fiscală respectivă, ținându-se cont de dreptul de trecere în cont conform art.102. Dacă suma TVA achitată sau ce urmează a fi achitată furnizorului la procurarea valorilor materiale, serviciilor depășește suma TVA primită sau care urmează să fie primită de la cumpărători (beneficiari) pentru mărfurile, serviciile livrate, diferența se reportează în următoarea perioadă fiscală și devine o parte a sumei TVA. ce urmează a fi achitată pe valorile materiale, serviciile procurate în această perioadă cu excepția cazurilor prevăzute la alin.(3), (5) și (6).

Respectiv, la rejudecarea pricinii instanța de apel urmează a se expune asupra acestei circumstanțe prin prisma prevederilor legale în vigoare, menționate *supra*.

Or, limitarea instanței de apel la invocarea faptului precum că la încheierea contractului de locațiune și acordurilor ulterioare acestuia, SRL „Ralevelas” nu ar fi fost înregistrat ca plătitor de TVA, nu motivează refuzul achitării TVA, în condițiile când aceasta este o prevedere imperativă a legislației fiscale.

Mai mult, la caz solicitarea achitării TVA nu constituie o modificare a clauzelor contractuale, ci este o prevedere legală în vigoare și prin urmare, nu este necesar un acord al ambelor părți.

Astfel, lipsa unui acord al părților contractante nu poate constitui temei de respingere a cerinței date, deoarece această cerință are la bază o obligație instituită prin lege și nu prin acordul părților.

Prin urmare, Colegiul constată că, soluția instanței de apel nu conține o verificare a legalității hotărârii instanței de fond și mai mult o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii.

În același timp, instanța de recurs menționează că, instanța de apel la reexaminarea pricinii trebuie să trateze separat fiecare dintre problemele punctuale ridicate de fiecare parte prin prisma prevederilor legale în raport cu circumstanțele pricinii.

În contextul dat, rezultând din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța de apel nu a elucidat circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii întru aplicarea corectă a normei de drept ce guvernează rezolvarea prezentului litigiu și a normelor de drept procedural și deoarece eroarea judiciară în cauză nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a restitui pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către administratorul SRL „Ralevelas” – Baltag Alexandru.

Se casează decizia din 27 aprilie 2016 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Ralevelas” împotriva ÎS „Combinatul de Vinuri de Calitate „Mileștii-Mici” cu privire la încasarea restanței la chirie, a dobânzii de întârziere, a prejudiciului cauzat și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală